

ZAMONAVIY TA'LIMDA INGLIZ TILINI O'QITISHNING
LINGVODIDAKTIK JIHATLARI (OLIY TA'LIM MUASSASALARINING
TABIIY FANLAR YO'NALISHI MISOLIDA)

Tursunboyeva Muxlisa Anvar qizi

Farg'ona davlat texnika universiteti

"O'zbek tili va tillarni o'rgatish" kafedrasi assistenti

Email: mukhlisaturunboeva.19.12@gmail.com

Тел: +998 99 653 55 74

ORCID: 0000-0003-4271-0679v

Annotatsiya: Ushbu maqola tabiiy fanlar fakulteti talabalarining ingliz tili o'qitishning lingvodidaktik tushunchasini shakllantirish ahamiyatiga qaratilgan. Unda ushbu masala yuzasidan topilishi kerak bo'lgan yechimlar, bir qator takliflar misollari bilan keltirib o'tilgan. Shu bilan birgalikda, qator tadqiqodchilar fikrlari o'rganilgan.

Kalit so'zlar: lingvodidaktika, lingvistik kompetensiya, tabiiy fanlar, nofilologik yo'nalish, kasbiy kompetensiya, motivatsiya, terminologiya.

Аннотация: Данная статья посвящена проблемам студентов факультета естественных наук по формулированию лингводидактической концепции преподавания английского языка. В ней приводятся решения, которые можно найти по этому вопросу, с примерами ряда предложений. В то же время изучаются мнения ряда исследователей.

Ключевые слова: лингводидактика, лингвистическая компетентность, естественные науки, нефилологическая направленность, профессиональная компетентность, мотивация, терминология.

Annotation: This article focuses on the problems of students of the Faculty of Natural Sciences to formulate the linguodidactic concept of teaching English. It cites solutions to be found on this issue, with examples of a number of proposals. At the same time, the opinions of a number of researchers are studied.

Keywords: linguodidactics, linguistic competence, Natural Sciences, non-philological orientation, professional competence, motivation, terminology.

Zamonaviy mutaxassisning shakllanishi uning shaxsiyatining yaxlit o'zgarishi, kasbiy tayyorgarlik sharoitida uning vakolatlarini rivojlantirish va ularning kasbiy faoliyatda namoyon bo'lishiga tayyorligi bilan bog'liq. Zamonaviy ta'lim haqiqatlarida kasbiy chet tilini o'qitish sifatini oshirish talabanning bilimlarning ma'lum bir standartini va ularni kelajakdagi kasbiy faoliyatning ijtimoiy-iqtisodiy va intellektual-madaniy sharoitlarida amaliy qo'llash usullarini o'zlashtirishda bilim faolligini rivojlantirish hisobiga amalga oshiriladi [1].

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

Biz ilmiy maqolalarimizda o'qituvchi kasbiy faoliyati davomida nafaqat ingliz tili va uni o'qitish usullarini, balki mutaxassisning o'ziga xos xususiyatlarini ham bilishi kerakligini bir necha bor yozganmiz. Mutaxassislikka yo'naltirilgan ingliz tilini o'qitish, amaliyotda qo'llaniladigan tegishli terminologiyadan foydalangan holda ingliz tilida mashqlarni tanlash va gapirish, yozish, o'qish, tinglash qobiliyatlari integratsiyasini ketma-ketligini tashkil qilish juda ko'p mashaqqatli mehnat talab etadi. A.Yedlichka yozganidek, "Tilni tor ma'noda o'qitish maqsadini lingvistik ifoda vositalarini, adabiy tilning mos me'yorlarini o'rganish va ulardan tilni amalga oshirishda, og'zaki nutqda foydalana bilishda ko'rish mumkin." [2].

Tabiiy fanlar yo'nalishlarida yuqoridagi masalalarni hisobga olgan holda lingvodidaktika masalalarini ko'rib chiqish kerakligi aniqlandi. Ma'lumki, lingvodidaktika til o'qitishning umumiy nazariyasi hisoblanadi. U o'rganilayotgan materialning tabiatiga qarab uning didaktik maqsadlari, vazifalari va til o'qitishning umumiy qonuniyatlarini, muayyan tilni o'qitish mazmuni, usullari va vositalarining o'ziga xos xususiyatlarini o'rganadi. D.V.Bulatovanning so'zlariga ko'ra, lingvodidaktika chet tillarini o'qitish nazariyasining metodologik asosi bo'lgan didaktik bo'limi hisoblanadi [3]. Yuqoridagi masalalarga asoslanib, biz mintaqaviy talablar, kasbiy ehtiyojlar va ijtimoiy tartibni hisobga olgan holda chet tillarini o'qitish usullarini takomillashtirishimiz kerak degan xulosaga keldik.

Tabiiy fanlar yo'nalishlarida o'qitish o'ziga xos xususiyatlarga ega ekanligini hisobga olib, o'qituvchi o'qitish mazmunini tanlashda nafaqat ingliz tilining boshqa fanlar bilan o'zaro ta'siriga tayanishi, balki fanlardagi o'zaro bog'liqlik o'rtasidagi munosabatni ham hisobga olishi kerak, chunki bu o'quv materialini tayyorlashda muhim rol o'ynaydi.

Lingvodidaktika va metodologiya nazariy va amaliy jihatdan bir-biriga bog'lanmagan. F.M.Litvinko lingvodidaktikaning predmeti tilni o'qitish (o'qituvchi faoliyatida), o'qitish o'rtasidagi o'zaro ta'sir qonuniyatlarini nazariy asoslash va tushunish (talabalar faoliyatida), o'quv materialining mazmunini tanlash tamoyillari va shaxsiylashtirilgan bilimlarni o'zlashtirish texnologiyasi ekanligini ta'kidlaydi. Lingvodidaktika har qanday tilni u birinchi yoki ikkinchi vazifani bajarishidan qat'iy nazar, o'zlashtirish qonuniyatlarini o'rganadi [4].

Agar M.Jusupov kabi o'zimizning olimlar tadqiqot ishlarini o'rgansak, lingvodidaktika va metodologiyaga boshqacha ta'rif berilganini ko'rishimiz mumkin: "Lingvodidaktika til o'qitishning nazariy asoslarini yaratish bilan shug'ullanadi, ya'ni, bu degani metodologiyada lingvodidaktik tadqiqotlar natijalarini amalga oshirish bilan shug'ullanuvchi lingvistik va o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda o'quv jarayoni o'qitish maqsadi hamda til nazariyasini tavsiflaydi" [5].

Kasbga yo'naltirilgan chet tillarini o'qitish jarayonida sohaviy lingvodidaktikaning asosiy vazifasi mutaxassisning tilni mustahkam egallay olishini shakllantirishdir. Talabalarga til o'qitish lingvodidaktikasining o'ziga xos tamoyillarini uning asosiy

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

qonuniyatlari sifatida ko'rib chiqish mumkin. Ular lingvodidaktikaning nafaqat umumiy didaktik balki maqsadli tamoyillarini ham o'z ichiga oladi. Ushbu prinsiplarni shuningdek integrativ, funksional, muammoli, ko'p tomonlama o'zgaruvchan, kommunikativ tamoyillari deb ham hisoblash mumkin. Ushbu tamoyillar borasida ilk marta A.K.Krupchenko va A.N.Kuznetsov selektivlik, ya'ni turli xil muammolar, vazifalar, vaziyatlar, shakllar va kasb-hunar ta'limi usullari, chet tilidagi ta'lim makonida mutaxassisning shaxsini rivojlantirish uchun individual trayektoriyani yaratish uchun maqbullarini tanlash kerakligi tamoyilini ishlab chiqdilar.

Globalashuv va innovatsion texnologiyalarning rivojlanishi davrida milliy va xalqaro standartlarni uyg'unlashtirish tamoyilining dolzarbligi oshdi. Bu esa O'zbekistonda ta'lim va chet tillarini profillashtirishga ta'sir qiluvchi baynalmilallashtirish tamoyilini amalga oshirishning sharti va vositasiga ham ta'sir ko'rsatdi. Chet tilida kommunikativ kompetensiyaga ega bo'lish mutaxassisga xalqaro dasturlarda ishtirok etish, shuningdek xalqaro mehnat bozorida raqobatbardosh kadr bo'la olishiga imkoniyat yaratadi.

Adabiyotlar ro'yhati

1. Krutova I. Yu. Ispolzovaniye proyektnoy texnologii v protsesse obucheniya inostrannomu yaziku v vuze // Pedagogika. 2018. № 5. 75-81 b.
2. Yedlichka A. Literaturniy yazik v sovremennoy kommunikatsii// Novoye v zarubejnoy lingvistike. - M.: Progress, 2008. Vip. 20: Teoriya literaturnogo yazika v rabotax uchyonix. 129 b.
3. Bulatova D. V. Teoreticheskiye osnovi kursa obucheniya inostrannomu yaziku v neyazikovom vuze. Avtoref. diss. ... d.ped.nauk. –Moskva.–1999..48b.
4. Litvinko F. M. Lingvodidaktika uchebno-metodicheskiye materiali po uchebnoy discipline dlya spetsialnosti magistraturi. 1-21 81 05 Innovatsii v obuchenii yazikam.Elektronniy resurs:<http://philology.bsu.by>(data obrasheniya 6.11.2018).
5. Djusupov M. Lingvodidaktika i metodika v polinauchnoy sisteme yazikovogo obrazovaniya// Russkiy yazik za rubejom.-№2. Moskva,2009.–17-23b.